

Olav Vs gate

RAPPORT ETTER BEFARING 26.5.20

Deltakere: Jørgen Foss, Ida C. Freng, Bianca Bernhoft Løkkeberg, Elin Vang Kristiansen

Gaten er fremdeles under konstruksjon, og bare dekket i øvre del mot Stortingsgaten var ferdigstilt ved befaringen, og det tas forbehold om eventuelle endringer i etterkant.

Vi ser mye bra med gaten, sett fra en rullestolbrukers- eller nedsatt gangfunksjons perspektiv.

- Gaten har ingen høye kanter.
- Det er trillefast underlag i hele gaten.
- Det er stort sett trinnfritt inn til butikker, kinoer og restauranter/barer.

For de med nedsatt syn eller er blinde, er det derimot ganske mye som er problematisk.

UNDERLAGET

Variasjonene i materialbruken i dekket i gaten er bare til dekorasjon, og har ingen veiledende funksjon.

Gateunderlaget er granittfliser i forskjellige formater og kulører, og lagt i et vilkårlig geometrisk mønster på kryss og tvers i hele gaten. Alle soner er løsrevet fra hverandre, og det finnes ingen gjentakende symbolbruk som kan bidra til veifinning ut fra overflaten i gateunderlaget.

Belegningssteinens ulike overflater og kulører som ellers kunne hatt som funksjon å markere soner, og bidra til å gjøre det enklere å finne veien ned gaten for de med nedsatt syn, skaper her bare forvirring.

For eksempel ser vi på bildet til venstre at to av trærne er rammet inn med stein i kontrast, mens sykkelstativet høyere opp i gaten står uten noen visuell eller taktil markering som kunne advart en blind person som er avhengig av å kunne følge linjer i underlaget med stokken, mot sammenstøt med syklene.

Utdrag fra krav i gjeldende regelverk TEK17

§ 8-4. Generelle krav til gangatkomst og ganglinjer

(2) Sentrale ganglinjer som går over åpne arealer på større plasser og torg som skal være universelt utformet, skal ha tydelig avgrenset gangsoner eller ledelinjer. Mønstre i gategrunnen skal ikke gi villedende retningsinformasjon.

Fra veileder

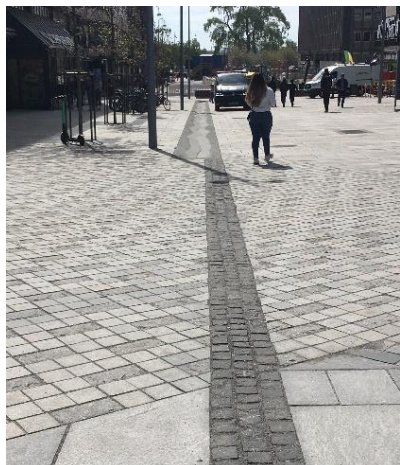
Dersom det legges mønstre i gategrunnen, er det viktig at materialet som angir gangsonen eller ledelinjen er tydelig markert i forhold til øvrig mønster, og uten avbrudd med nivåforskjeller.

Gangsoner og ledelinjer må markeres taktilt og visuelt:

- a. Den taktile merkingen må utføres slik at det er følbart med føttene.*
- b. Den visuelle merkingen må ha en synlig kontrast med luminanskontrast 0,4 mellom bakgrunnen og markeringen.*

LEDELINJE

Det er gjort et forsøk på å lage en slags ledelinje ned gaten. Det er naturlig at blinde, som alle andre, kan bevege seg i gågater utenom langs bygningene, der det er mye trafikk fra andre gående, og ofte mange andre hindringer. Derimot synes vi at valgt løsning for ledelinje i denne gaten er direkte farlig, og vi har problemer med å forstå at det er mulig å lage en utforming som denne.

En blind person må kunne stole på at de ikke utsettes for fare når ledelinjen følges. Her føres blinde direkte til en dyp og bred vannrenne, noe vi antar ikke er besøksmålet.

Vi vet at vannrenner blir brukt i kombinasjon som ledelinje enkelte steder. For eksempel bruker mange blinde vannrennen i Karl Johansgate som leding ned gata, men vannrennen her er ikke dyp eller bred, og vil heller ikke forvandles til en bekk når det regner.

Der det er behov for en dypere vannrenne til å ta unna mye vann, bør det være rist på toppen, og rennen må være smalere slik at det er enkle å følge med stokken.

En rist i metall, vil også lage en lyd som skiller seg ut fra det øvrige dekket rundt når mobilitetsstokken treffer den, noe som bidrar til enklere veifinning for de som beveger seg rundt i byen bare ved hjelp av en stokk og hørselen.

En blind person vil oftest holde stokken i sin høyre hånd, hvis de er høyrehendt, og venstre dersom de er venstrehendte, og ledelinjer må selvfølgelig kunne følges fra begge retninger. Derfor må det være fri plass på begge sider for å unngå at personer som følger den kolliderer med gjenstander eller snubler. I utendørs arealer bør det være fri plass på minst 0,9 m på begge sider.

Hvis noen følger linjen videre på venstre side av rennen (som vist på bildet til venstre), vil de treffe på en stolpe, og litt lenger ned enda en, og så en tredje.

En ledelinje skal ha et målpunkt i begge ender, for de som er blinde vil jo som alle andre, være på vei fra et sted til et annet.

For de som kommer fra motsatt ende av gaten, i krysset ved Klingenberggata, ser ledelinjen ut som vist på bildet til venstre.

Linjen fremstår som en liten stubb uten noe klart mål.

Det er litt mye forlangt av mennesker som finner fram i Oslos gater ved hjelp av enden på en smal stokk, å klare å forstå noe som helst av dette kaoset av taktil informasjon.

Utdrag fra TEK17 § 8-3. Uteoppholdsareal

(3) Uteoppholdsarealer skal utformes slik at personer ikke utsettes for farer.

GANGSONER

For at blinde og svaksynte også skal kunne benytte tilbudene som finnes i gaten, må det være mulig å

finne veien inn til butikkene, kafeene og kinoene som ligger her. På gatens venstre side på vei mot Rådhusplassen, er det fritt for forvirrende mønster i underlaget, slik det skal være i gangsoner. Men det mangler følbare og synlig avgrensning på begge sider, noe som er et krav til gangsoner. Grunnen til dette er at blinde skal kunne følge kanten med mobilitetsstokken, og at svaksynte skal kunne skille gangsonen fra øvrig gate.

På bildet til venstre ses det tydelig at det mangler avgrensning av gangsonen inn mot fasaden, og bare i korte distanser på siden mot gaten. Når det mangler taktil avgrensning langs fasaden, må blinde som følger husveggen med stokken, følge bygningenes form inn i alle kroker og kroker for å finne fram. Dette er ulogisk og unødvendig, og kunne enkelt vært løst ved bruk av en rad gatestein med ujevn overflate langs husveggen,

og vider over åpninger i fasaden. Dersom denne kanten opphørte foran hver inngangsdør, ville det vært enda enklere for blinde å finne frem i området, og til døren de skal inn.

På gatens motsatte side, finnes ingen gangsoner. Butikker og kafeer har fylt opp arealet langs husveggen med skilt og møblering. For en blind eller svaksynt person vil denne delen av gateløpet fremstå som helt utilgjengelig.

For planlegger må det presiseres at gater skal ha plass til uteservering, og utformingen må ta hensyn til dette, noe som ville gitt visuelt mer ryddige gater som alle ville hatt glede av.

Bildene til venstre og i eksemplet over, viser veldig tydelig at det ikke er tatt hensyn til universell utforming på denne siden av gaten. Her vil det være ufremkommelig for mange.

En tydelig oppdeling av gaten med møbleringssoner langs fasadene, og markert gangsoner utenfor dette igjen, ville vært en mye bedre

løsning. Alternativet til dette er at serveringsstedene får et avgrenset område lenger ute i arealet, og gangsonen går langs fasadene, som på den andre siden av gaten. Det er avgjørelser som må tas tidlig i planleggingen.

PLANLEGGING OG UTFØRELSE

Universell utforming må være med helt fra skissestadiet, og det bør tidlig lages behovsanalyse for den aktuelle gaten. Løsningene som velges må være gode, logiske og varige, og de må fungere i praksis. Vi opplever ofte at planer og utførelse ikke stemmer overens, og oppdragsgiver må sikre seg mot at de ender opp med gater og utearealer som ikke er utført etter gjeldende krav.

Universell utforming i et velfungerende gatemiljø skal ha god kvalitet, og bør ikke være pynt som legges på i etterkant. Et typisk eksempel på en dårlig og lite holdbar løsning er ledelinjer i metall, montert oppå dekket, og som forsvinner etter første brøyting. Disse vil miste sin hensikt etter kort tid, men entreprenøren har likevel oppfylt kravet om universell utforming ved overlevering av prosjektet. Løsningen vil på sikt føre til store vedlikeholdsutgifter, og ressurskrevende oppfølging for eier, og være til hinder for at de som er avhengige av å følge linjene og som ikke lenger kan finne frem i området.

Det finnes allerede mange gode veiledere for utforming av gater. Statens vegvesen har utgitt Håndbok V129 Universell utforming av vegger og gater. Denne veilederen bør følges for å sikre inkluderende gater for alle. I tillegg gjelder selvfølgelig kravene i TEK17 i uteoppholdsareal til allmenn bruk. Ved kontraktsinngåelse kan det konkret stilles krav til bruk av disse, slik at eventuelle misforståelser kan unngås.

Det vil oppleves som ekstra diskriminerende når det er det offentlige som hindrer likestilt deltakelse i samfunnet. NHF forventer at det gjeldende regelverk blir fulgt når Oslos gater og torg blir rehabilitert.

Vi minner om at iht. Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) har det offentlige en særskilt plikt til universell utforming.

På vegne av Handikapforbundet Oslo

Tilgjengelighetsrådgiver Elin Vang Kristiansen

Oslo 18.6.2020